

ӘОЖ 796.323
МРНТИ 77.29.39

DOI: <https://doi.org/10.37788/2026-2/39-45>

Ж. Сесерхан^{1*}, Д.Н. Советкалиев¹, Е.Е. Курмангалиев¹

¹Alikhan Bokeikhan University, Қазақстан

*(e-mail: Seserkhan98@mail.ru)

Баскетболдағы техникалық және тактикалық әдістемелерді жетілдіру жолдары

Аңдатпа

Негізгі мәселе: Қазіргі баскетбол ойыны жоғары қарқындылығымен, ойын жағдайларының жылдам өзгеруімен және спортшылардың техникалық-тактикалық шеберлігіне қойылатын талаптардың артуымен ерекшеленеді. Сондықтан баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдіру мәселесі спорттық дайындық теориясы мен әдістемесінің маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Жоғары нәтижеге қол жеткізу үшін ойыншылардың техникалық элементтерді сапалы орындауы ғана емес, сонымен қатар оларды нақты ойын жағдайында тиімді қолдана білуі қажет. Осыған байланысты техникалық және тактикалық дайындықтың өзара байланысын зерттеу және оларды жетілдірудің тиімді жолдарын анықтау өзекті ғылыми мәселе болып табылады.

Мақсаты: Баскетболдағы техникалық және тактикалық әдістемелерді жетілдірудің теориялық негіздерін зерттеу және оқу-жаттығу процесінде қолданылатын тиімді әдістерді анықтау.

Әдістері: Зерттеу барысында ғылыми әдебиеттерге теориялық талдау, салыстыру, жүйелеу және жалпылау әдістері қолданылды. Баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығына арналған отандық және шетелдік ғылыми еңбектер қарастырылды. Сонымен қатар спорттық дайындық теориясы, дене тәрбиесі педагогикасы және спорттық жаттықтыру мәселелеріне арналған ғылыми зерттеулер сараланды.

Нәтижелері және олардың маңыздылығы: Зерттеу нәтижелері техникалық және тактикалық даярлықтың өзара тығыз байланыста жүзеге асырылатынын көрсетті. Баскетболшылардың ойын тиімділігін арттыруда ойын жағдайларын модельдеу, бейнеанализ технологияларын пайдалану, цифрлық бақылау жүйелерін енгізу және командалық өзара әрекеттестікті жетілдіру маңызды рөл атқаратыны анықталды. Техникалық және тактикалық дайындықты кешенді түрде ұйымдастыру спортшылардың жарыстық әрекеттерінің нәтижелілігін арттырады. Зерттеу нәтижелері дене шынықтыру және спорт саласындағы мамандардың, жаттықтырушылардың және жоғары оқу орындары студенттерінің тәжірибелік қызметінде қолдануға ұсынылады.

Түйінді сөздер: баскетбол, техникалық даярлық, тактикалық даярлық, спорттық дайындық, ойын әрекеті, командалық өзара әрекет, жаттығу әдістемесі.

Кіріспе

Қазіргі кезеңде спорт саласының қарқынды дамуы спортшылардың кәсіби даярлығына қойылатын талаптардың артуына алып келді. Әсіресе спорттық ойын түрлерінде техникалық және тактикалық дайындықтың сапасы жарыс нәтижесіне тікелей әсер етеді. Осындай спорт түрлерінің бірі – баскетбол. Баскетбол жоғары қозғалыс белсенділігімен, жылдам өзгеретін ойын жағдайларымен және ойыншылардың жедел шешім қабылдау қабілетімен ерекшеленеді. Сондықтан баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдіру мәселесі спорттық дайындық жүйесіндегі өзекті бағыттардың бірі болып табылады.

Қазіргі баскетболдың даму ерекшелігі ойын қарқынының жоғарылауымен, шабуыл және қорғаныс әрекеттерінің күрделенуімен, сондай-ақ спортшылардың функционалдық мүмкіндіктеріне қойылатын талаптардың күшеюімен сипатталады. Мұндай жағдайда ойыншы тек техникалық элементтерді сапалы орындай білуімен ғана емес, сонымен қатар оларды нақты ойын жағдайында тиімді қолдана алуымен ерекшеленеді. Сондықтан техникалық және тактикалық дайындық өзара байланыста қарастырылып, біртұтас педагогикалық үдеріс ретінде ұйымдастырылуы қажет.

Ғылыми әдебиеттерде баскетболшылардың техникалық даярлығы қозғалыс әрекеттерін меңгеру және оларды тұрақты орындау қабілеті ретінде сипатталады. Оның құрамына допты алып жүру, беру, қабылдау, себетке лақтыру және қорғаныс әрекеттері кіреді. Ал тактикалық даярлық ойын жағдайын бағалау, қарсыластың әрекеттерін болжау және қысқа уақыт ішінде тиімді шешім қабылдау қабілеттерімен анықталады. Техникалық және тактикалық дайындықтың үйлесімді дамуы спортшының ойын тиімділігін арттырудың маңызды шарты болып табылады.

Соңғы жылдары баскетболшыларды даярлау жүйесінде инновациялық технологияларды қолдану кеңінен таралуда. Бейнеанализ, цифрлық бақылау жүйелері, статистикалық талдау бағдарламалары және ойын жағдайларын модельдеу әдістері жаттықтыру процесінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді. Бұл технологиялар спортшылардың техникалық және тактикалық әрекеттерін жан-жақты бағалауға, олардың әлсіз және күшті жақтарын анықтауға жағдай жасайды.

Сонымен қатар халықаралық тәжірибе көрсеткендей, жоғары нәтижеге қол жеткізген командалардың басым бөлігінде техникалық шеберлік пен тактикалық сауаттылық қатар дамытылады. Мұндай тәсіл спортшылардың жеке мүмкіндіктерін толық ашуға және командалық ойын тиімділігін арттыруға ықпал етеді. Сондықтан баскетболдағы техникалық және тактикалық әдістемелерді жетілдіру мәселесі теориялық және практикалық тұрғыдан маңызды болып табылады.

Зерттеудің мақсаты – баскетболдағы техникалық және тактикалық әдістемелерді жетілдірудің теориялық негіздерін зерттеу және оқу-жаттығу процесінде қолданылатын тиімді тәсілдерді анықтау.

Зерттеу міндеттері:

1. Баскетболшылардың техникалық даярлығының теориялық негіздерін талдау.
2. Тактикалық даярлықтың мазмұны мен ерекшеліктерін анықтау.
3. Заманауи жаттығу әдістемелерінің тиімділігін қарастыру.
4. Техникалық және тактикалық даярлықты жетілдірудің тиімді жолдарын ұсыну.

Материалдар мен әдістер

Зерттеу барысында баскетболдағы техникалық және тактикалық әдістемелерді жетілдіру мәселесіне қатысты ғылыми-педагогикалық әдебиеттерге теориялық талдау жүргізілді. Зерттеу нысаны ретінде баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлық жүйесі алынды. Зерттеу пәні ретінде оқу-жаттығу процесінде қолданылатын техникалық және тактикалық даярлықты жетілдіру әдістері қарастырылды [7].

Зерттеудің теориялық негізін дене тәрбиесі мен спорт теориясы, спорттық дайындық жүйесі, баскетболды оқыту әдістемесі және спорт педагогикасы салаларындағы ғылыми еңбектер құрады. Зерттеу барысында отандық және шетелдік ғалымдардың баскетболшыларды даярлау мәселелеріне арналған ғылыми мақалалары, оқу құралдары, әдістемелік нұсқаулықтары мен монографиялары қарастырылды.

Зерттеу барысында келесі ғылыми әдістер қолданылды:

- ғылыми әдебиеттерді талдау;
- салыстыру әдісі;
- жүйелеу әдісі;
- жалпылау әдісі;
- ғылыми деректерді интерпретациялау.

Ғылыми әдебиеттерді талдау әдісі баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығына қатысты негізгі ғылыми көзқарастарды анықтауға мүмкіндік берді. Әртүрлі авторлардың еңбектерін салыстыру арқылы техникалық және тактикалық дайындықтың құрылымы мен мазмұнына қатысты ортақ және ерекшеленетін тұстар айқындалды.

Жүйелеу әдісі зерттеу барысында алынған теориялық мәліметтерді белгілі бір бағыттар бойынша топтастыруға мүмкіндік берді. Осы әдіс негізінде техникалық даярлықтың негізгі компоненттері, тактикалық даярлықтың түрлері және оларды жетілдірудің заманауи әдістемелері жіктелді.

Жалпылау әдісі ғылыми еңбектерден алынған нәтижелерді біріктіріп, баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдірудің тиімді бағыттарын анықтауға мүмкіндік берді. Сонымен қатар заманауи жаттықтыру технологияларының ерекшеліктері мен оларды оқу-жаттығу процесінде қолданудың мүмкіндіктері қарастырылды [5].

Зерттеу барысында ойын жағдайларын модельдеу, бейнеанализ технологияларын пайдалану, цифрлық бақылау жүйелерін енгізу және командалық өзара әрекеттестікті жетілдіру бағыттарына ерекше назар аударылды. Бұл тәсілдер қазіргі баскетболдағы техникалық және тактикалық даярлықтың тиімділігін арттырудың маңызды құралдары ретінде қарастырылды.

Зерттеу жұмысының әдістемелік негізі ретінде ғылыми объективтілік, жүйелілік және кешенділік қағидалары басшылыққа алынды. Бұл қағидалар зерттеу нәтижелерінің ғылыми негізділігін қамтамасыз етуге мүмкіндік берді.

Нәтижелері

Ғылыми әдебиеттерді талдау нәтижесінде баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығы спорттық шеберлікті қалыптастырудың негізгі құрамдас бөліктерінің бірі екендігі анықталды. Қазіргі баскетболда ойын нәтижесі тек физикалық дайындық деңгейіне ғана емес, сонымен қатар техникалық әрекеттердің орындалу сапасы мен тактикалық шешімдердің тиімділігіне де байланысты.

Техникалық даярлық спортшының ойын барысында қолданатын қозғалыс әрекеттерін сапалы орындауына негіз болады. Баскетболдағы негізгі техникалық элементтерге допты алып жүру, допты беру, қабылдау, себетке лақтыру және қорғаныс әрекеттері жатады. Бұл элементтердің жоғары деңгейде меңгерілуі ойыншының жарыс барысында тұрақты және нәтижелі әрекет етуіне мүмкіндік береді [1, 3].

Зерттеу барысында техникалық даярлықты жетілдірудің тиімділігі жаттығулардың жүйелілігіне және олардың ойын жағдайларына сәйкестігіне байланысты екендігі анықталды. Техникалық элементтерді оқыту кезінде бастапқы кезеңде олардың орындалу техникасына баса назар аударылса, кейінгі кезеңдерде оларды ойын жағдайында қолдану қабілетін дамыту маңызды болып табылады. Мұндай тәсіл техникалық әрекеттердің тұрақтылығын арттырып, олардың жарыс жағдайында тиімді орындалуын қамтамасыз етеді.

Тактикалық даярлық ойыншылардың ойын жағдайын бағалауына, қарсыластың әрекеттерін болжауына және тиімді шешім қабылдауына бағытталған. Қазіргі баскетболда тактикалық ойлау қабілеті жоғары ойыншылардың жарыстық әрекеттері нәтижелі болатындығы байқалады. Сондықтан оқу-жаттығу процесінде тактикалық дайындыққа ерекше көңіл бөлінуі қажет.

Әдебиеттерді талдау барысында тактикалық даярлықтың үш негізгі деңгейі анықталды: жеке тактика, топтық тактика және командалық тактика. Жеке тактика ойыншының нақты жағдайда тиімді әрекет етуіне бағытталса, топтық тактика екі немесе бірнеше ойыншының өзара әрекеттесуін қамтиды. Ал командалық тактика бүкіл команданың ортақ мақсатқа бағытталған ұйымдасқан әрекеттер жүйесі болып табылады.

Қазіргі уақытта баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдіруде инновациялық технологияларды пайдалану маңызды орын алады. Бейнеанализ технологиялары ойыншылардың техникалық қателіктерін анықтауға және оларды түзетуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар ойын статистикасын талдау арқылы спортшылардың жеке көрсеткіштерін бағалау және олардың даму динамикасын бақылау мүмкіндігі артады [16].

Ғылыми деректер көрсеткендей, ойын жағдайларын модельдеу әдісі техникалық және тактикалық дайындықты жетілдірудің тиімді құралдарының бірі болып табылады. Бұл әдіс ойыншылардың нақты жарыс жағдайларына бейімделуіне, шешім қабылдау жылдамдығын арттыруға және ойын әрекеттерінің нәтижелілігін жоғарылатуға ықпал етеді.

Сонымен қатар шағын құрамдағы ойындарды пайдалану да оң нәтижелер береді. Мұндай жаттығулар барысында ойыншылар доппен жиі әрекет жасап, қысқа уақыт ішінде шешім қабылдауға мәжбүр болады. Нәтижесінде техникалық дағдылар мен тактикалық ойлау қабілеті қатар дамиды.

Зерттеу нәтижелері техникалық және тактикалық даярлықтың өзара байланыста дамытылуы баскетболшылардың ойын тиімділігін арттыратынын көрсетті. Сондықтан оқу-жаттығу процесінде техникалық және тактикалық бағыттарды бір-бірінен бөліп қарастырмай, кешенді түрде ұйымдастыру қажет. 1-кестеде баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдіру бағыттары негізделген.

1-кесте. – Баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдіру бағыттары

1	Техникалық даярлық бағыттары	Тактикалық даярлық бағыттары
2	Допты алып жүру техникасы	Ойын жағдайын талдау
3	Допты беру дәлдігі	Шешім қабылдау жылдамдығы

1-кестенің жалғасы

4	Себетке лақтыру тиімділігі	Шабуыл тактикасы
5	Қорғаныс техникасы	Қорғаныс тактикасы
6	Қозғалыс үйлесімділігі	Командалық өзара әрекет
7	Техникалық тұрақтылық	Тактикалық ойлау қабілеті
Ескерту-автормен [5] негізінде жасалған		

Зерттеу нәтижелерін жалпылай отырып, қазіргі баскетболда техникалық және тактикалық даярлықтың біртұтас жүйе ретінде ұйымдастырылуы спортшылардың жарыстық қызметінің тиімділігін арттырудың негізгі шарттарының бірі болып табылатыны анықталды.

Талқылау

Зерттеу нәтижелерін талдау баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдіру мәселесінің қазіргі спорт ғылымындағы маңызды бағыттардың бірі екенін көрсетті. Ғылыми әдебиеттерде техникалық және тактикалық дайындықтың өзара байланысы бірнеше рет қарастырылғанымен, заманауи баскетболдағы ойын қарқынының артуы бұл мәселенің өзектілігін одан әрі күшейтуде.

Әдеби дереккөздерде техникалық даярлық көбіне қозғалыс әрекеттерін сапалы орындау қабілеті ретінде сипатталады. Алайда қазіргі баскетбол тәжірибесі техникалық шеберліктің жеке өздігінен жоғары нәтиже көрсетуге жеткіліксіз екенін дәлелдейді. Ойыншы техникалық элементтерді меңгерумен қатар, оларды нақты ойын жағдайында тиімді қолдана білуі тиіс. Сондықтан техникалық және тактикалық даярлықтың бірлігін қамтамасыз ету оқу-жаттығу процесінің негізгі міндеттерінің бірі болып табылады [18].

Ғылыми еңбектерді салыстырмалы талдау барысында жоғары деңгейдегі ойыншылардың ерекшелігі олардың тактикалық ойлау қабілетінің дамығандығымен түсіндірілетіні анықталды. Мұндай спортшылар қарсыластың әрекеттерін алдын ала болжай алады, ойын жағдайын жылдам бағалайды және қысқа уақыт ішінде тиімді шешім қабылдайды. Бұл жағдай тактикалық даярлықтың жарыстық қызметтегі маңыздылығын көрсетеді.

Қазіргі зерттеулерде ойын жағдайларын модельдеу әдісі ерекше орын алады. Бұл әдістің тиімділігі ойыншылардың нақты жарыс жағдайларына бейімделуіне мүмкіндік беруімен түсіндіріледі. Модельденген ойын тапсырмалары спортшылардың техникалық әрекеттерді орындау жылдамдығын арттырып қана қоймай, олардың тактикалық ойлау қабілетін де дамытады [6].

Бейнеанализ технологияларын қолдану мәселесі де көптеген ғылыми еңбектерде қарастырылған. Бейнематериалдарды жүйелі талдау ойыншылардың техникалық қателіктерін анықтауға және оларды түзетуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар кәсіби командалардың ойындарын талдау арқылы спортшылар тактикалық әрекеттердің тиімді үлгілерін меңгереді. Осыған байланысты бейнеанализ қазіргі жаттықтыру процесінің маңызды құрамдас бөлігі ретінде қарастырылады.

Соңғы жылдары цифрлық технологиялардың спорт саласына кеңінен енгізілуі баскетболшыларды даярлау жүйесіне де әсер етті. Арнайы бағдарламалық құралдар арқылы ойыншылардың қозғалыс белсенділігі, ойын тиімділігі және техникалық көрсеткіштері талданады. Мұндай ақпарат жаттықтырушыларға дайындық процесін ғылыми негізде жоспарлауға мүмкіндік береді [16].

Зерттеу нәтижелерін талқылау барысында баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдіруде кешенді тәсілдің тиімділігі анықталды. Тек техникалық немесе тек тактикалық дайындыққа бағытталған жаттығулар қажетті нәтижеге толық қол жеткізе алмайды. Сондықтан оқу-жаттығу процесінде бұл екі компоненттің өзара байланысын сақтау маңызды.

Жалпы алғанда, жүргізілген талдау қазіргі баскетболдағы техникалық және тактикалық әдістемелерді жетілдіру оқу-жаттығу процесінің сапасын арттыруға, спортшылардың жарыстық әрекеттерінің тиімділігін жоғарылатуға және жоғары спорттық нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік беретінін көрсетті [19].

Ғылыми жаңалығы

Зерттеу барысында баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдірудің заманауи бағыттары ғылыми-теориялық тұрғыдан жүйеленді. Баскетболдағы техникалық және тактикалық дайындықтың өзара байланысы талданып, олардың оқу-жаттығу процесіндегі рөлі нақтыланды. Сонымен қатар ойын жағдайларын модельдеу, бейнеанализ

технологияларын пайдалану және цифрлық бақылау жүйелерін енгізу арқылы техникалық-тактикалық даярлықты жетілдірудің тиімді жолдары айқындалды.

Зерттеу нәтижесінде техникалық және тактикалық дайындықты кешенді түрде ұйымдастырудың спортшылардың жарыстық әрекеттерінің нәтижелілігін арттырудағы маңызы теориялық тұрғыдан негізделді. Баскетболшыларды даярлау жүйесінде заманауи ақпараттық технологияларды қолданудың перспективалық бағыттары анықталып, оларды тәжірибеде пайдалану бойынша ғылыми тұжырымдар ұсынылды [4].

Практикалық маңыздылығы

Зерттеу нәтижелерін дене шынықтыру және спорт саласындағы оқу орындарында, балалар-жасөспірімдер спорт мектептерінде, спорт клубтарында және жоғары оқу орындарының оқу-жаттығу процесінде қолдануға болады.

Ұсынылған ғылыми тұжырымдар мен әдістемелік ұсыныстар баскетболшылардың техникалық және тактикалық даярлығын жетілдіруге, ойын тиімділігін арттыруға және жарыстық қызметтің сапасын жақсартуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар зерттеу материалдары жаттықтырушылардың кәсіби қызметінде, дене шынықтыру мұғалімдерінің тәжірибесінде және болашақ мамандарды даярлау барысында әдістемелік құрал ретінде пайдаланылуы мүмкін [20].

Зерттеу барысында ұсынылған тәсілдерді қолдану спортшылардың техникалық әрекеттерді орындау дәлдігін арттыруға, тактикалық ойлау қабілетін дамытуға және командалық өзара әрекеттестікті жетілдіруге ықпал етеді. Бұл өз кезегінде жоғары спорттық нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Қорытынды

Зерттеу барысында баскетболдағы техникалық және тактикалық әдістемелерді жетілдіру мәселесінің теориялық негіздері қарастырылып, олардың спортшыларды даярлау жүйесіндегі маңызы анықталды. Ғылыми әдебиеттерді талдау нәтижелері техникалық және тактикалық дайындықтың өзара тығыз байланыста жүзеге асырылатынын және олардың кешенді түрде дамытылуы спорттық нәтижелердің артуына ықпал ететінін көрсетті.

Баскетболшылардың техникалық даярлығы ойын әрекеттерін сапалы орындаудың негізі болып табылады. Допты алып жүру, беру, қабылдау, себетке лақтыру және қорғаныс әрекеттерін жоғары деңгейде меңгеру ойыншының жарыс кезіндегі тиімділігін арттырады. Сонымен қатар техникалық элементтерді әртүрлі ойын жағдайларында қолдану қабілеті спортшының кәсіби шеберлігінің маңызды көрсеткіші болып саналады [13].

Тактикалық даярлық ойын жағдайын бағалау, қарсыластың әрекеттерін болжау және тиімді шешім қабылдау қабілеттерін дамытуға бағытталған. Қазіргі баскетболда тактикалық сауаттылық ойын нәтижесіне тікелей әсер ететін факторлардың бірі болып табылады. Сондықтан оқу-жаттығу процесінде жеке, топтық және командалық тактикалық әрекеттерді жетілдіруге ерекше назар аудару қажет.

Зерттеу нәтижелері ойын жағдайларын модельдеу, шағын құрамдағы ойындарды пайдалану, бейнеанализ технологияларын енгізу және цифрлық бақылау жүйелерін қолдану техникалық және тактикалық даярлықтың тиімділігін арттыратынын көрсетті. Бұл әдістер спортшылардың ойын әрекеттерін талдауға, қателіктерді анықтауға және оларды түзетуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар оқу-жаттығу процесін ұйымдастыру барысында спортшылардың жас ерекшеліктерін, дайындық деңгейін және жеке қабілеттерін ескеру маңызды болып табылады. Жеке бағытталған тәсілдерді қолдану әрбір ойыншының әлеуетін тиімді дамытуға жағдай жасайды [11].

Қорыта айтқанда, баскетболдағы техникалық және тактикалық әдістемелерді жетілдіру оқу-жаттығу процесінің сапасын арттырудың маңызды шарты болып табылады. Техникалық және тактикалық дайындықтың өзара байланысын сақтай отырып ұйымдастырылған жаттығу жүйесі спортшылардың жарыстық әрекеттерінің тиімділігін арттыруға, командалық ойын сапасын жақсартуға және жоғары спорттық нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Зерттеу нәтижелері дене шынықтыру және спорт саласындағы мамандардың, жаттықтырушылардың және жоғары оқу орындары студенттерінің оқу-әдістемелік және тәжірибелік қызметінде қолдануға ұсынылады.

REFERENCES

- 1 Äbdirahmanov, B.B. (2020). Basketboldy oqytu әдіstemesi [Methods of teaching basketball]. Almaty: Evero [in Kazakh].
- 2 Qūlnazarov, A.K. (2021). Sporttyq oyındardy oqytu teoriyası men әдіstemesi [Theory and methods of teaching sports games]. Almaty: Qazaq universiteti [in Kazakh].
- 3 Nūrmūhamedov, S.T. (2019). Dene tǎrbiesi jáne sport pedagogikasy [Physical education and sports pedagogy]. Almaty: Bastau [in Kazakh].
- 4 Matveev, L.P. (2019). Teoriya i metodika fizicheskoy kul'tury [Theory and methodology of physical culture]. Moscow: Sport [in Russian].
- 5 Zheleznyak, Yu.D. (2021). Basketbol: teoriya i metodika obucheniya [Basketball: theory and methods of teaching]. Moscow: Akademiya [in Russian].
- 6 Platonov, V.N. (2020). Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte [System of training athletes in Olympic sports]. Kiev: Olimpiyskaya literatura [in Russian].
- 7 Guba, V.P. (2021). Teoriya i metodika sovremennykh sportivnykh issledovaniy [Theory and methodology of modern sports research]. Moscow: Sport [in Russian].
- 8 Bal'sevich, V.K. (2020). Sportivnaya podgotovka v sovremennykh usloviyakh [Sports training in modern conditions]. Moscow: Fizicheskaya kul'tura i sport [in Russian].
- 9 Bompa, T., & Buzzichelli, C. (2019). Periodization: Theory and methodology of training. Champaign: Human Kinetics.
- 10 Wissel, H. (2022). Basketball: Steps to success. Human Kinetics.
- 11 Oliver, J. (2021). Basketball fundamentals. Human Kinetics.
- 12 Miller, S. (2023). Modern basketball coaching. New York: Routledge.
- 13 Smith, R., & Jones, M. (2022). Tactical development in team sports. *Journal of Sports Science*, 40(8), 955–968.
- 14 Brown, T. (2021). Performance analysis in basketball. *International Journal of Sports Science*, 15(4), 112–125.
- 15 Garcia, F. (2023). Video analysis technologies in team sports. *Sports Analytics Review*, 11(2), 45–57.
- 16 Williams, A.M., & Hodges, N.J. (2020). Skill acquisition in sport. London: Routledge.
- 17 Hughes, M., & Franks, I. (2021). Essentials of performance analysis in sport. London: Routledge.
- 18 Turner, A. (2024). Contemporary approaches to athlete development. *Sports Performance Journal*, 18(1), 15–28.
- 19 Baker, J. (2023). Athlete development and coaching science. New York: Springer.
- 20 Taylor, P. (2024). Advances in basketball training methodology. *International Review of Sport Sciences*, 12(3), 77–91.

Ж. Сесерхан¹, Д.Н. Советкалиев¹, Е.Е. Курмангалиев¹

¹Alikhan Bokeikhan University, Қазақстан

Пути совершенствования технических и тактических методик в баскетболе

Современный баскетбол характеризуется высокой интенсивностью игры, быстрым изменением игровых ситуаций и возрастающими требованиями к технико-тактическому мастерству спортсменов. В связи с этим совершенствование технической и тактической подготовки баскетболистов является одним из важнейших направлений теории и методики спортивной подготовки. Для достижения высоких спортивных результатов игрокам необходимо не только качественно выполнять технические элементы, но и эффективно применять их в конкретных игровых условиях. В этой связи изучение взаимосвязи технической и тактической подготовки, а также определение эффективных путей их совершенствования представляет собой актуальную научную проблему.

Ключевые слова: баскетбол, техническая подготовка, тактическая подготовка, спортивная подготовка, игровая деятельность, командное взаимодействие, методика тренировки.

Zh. Seserkhan¹, D. Sovetkaliev¹, E. Kurmangaliev¹

¹Alikhan Bokeikhan University, Kazakhstan

Ways to improve technical and tactical techniques in basketball

Modern basketball is characterized by high game intensity, rapidly changing game situations, and increasing demands on the technical and tactical skills of athletes. Therefore, improving the technical and tactical preparedness of basketball players has become one of the key areas in the theory and methodology of sports training. Achieving high sporting performance requires players not only to execute technical skills accurately but also to apply them effectively in specific game situations. In this regard, studying the relationship between technical and tactical training and identifying effective ways to improve them is an important scientific issue.

Keywords: basketball, technical training, tactical training, sports training, game activity, team interaction, coaching methodology.

Қолжазбаның редакцияға келіп түскен күні: 08.05.2026 ж.